

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL ELEKTROS ENERGIJOS IR (AR) GAMTINIŲ DUJŲ KAINOS DALINIO KOMENSAVIMO, SKIRTO ELEKTROS ENERGIJOS IR (AR) GAMTINIŲ DUJŲ BUITINIŲ VARTOTOJŲ IŠLAIDOMS UŽ SUVARTOTĄ ELEKTROS ENERGIJĄ IR (AR) SUVARTOTAS GAMTINES DUJAS, SUMAŽINTI, TAIKYMO“ PROJEKTO (TAIS NR. 22-7750(2)) DERINIMO PAŽYMA

Nr.	Institucijos arba ūkio subjekto pavadinimas, rašto data, numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Argumentai (neatsižvelgta, atsižvelgta iš dalies)
1.	Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2022-05-30 išvada Nr. NV-1485	2. Kadangi nutarimo projekto 1.1 ir 1.2 punktuose nustatoma kainos riba neįskaičiuojant dalinio kompensavimo, skirto papildomai dedamajai prie elektros energijos persiuntimo paslaugos kainos kompensuoti, lydraštyje teikime turėtų būti pateikta informacija, kaip šie dydžiai atliepia 2022 m. gegužės 12 d. priimtas Energetikos įstatymo 19 ² str. 1 dalies nuostatas, kad dalinis kompensavimas negali būti didesnis kaip 60 procentų galutinės elektros energijos kainos ir (ar) 80 proc. galutinės gamtinių dujų kainos.	Atsižvelgta iš dalies Nutarimo projektu tvirtinamame apraše nustatyti dalinio kompensavimo dydžiai atitinka Energetikos įstatymo 19 ² straipsnio 1 dalyje įtvirtintą reikalavimą (dalinis kompensavimas ne didesnis kaip 60 procentų galutinės elektros energijos kainos ir (ar) 80 procentų galutinės gamtinių dujų kainos).
2.		3. Tvarkos aprašo projekto 3 punkte pateikiamos apraše vartojamos sąvokos, tačiau jos tiesiogiai išplaukia iš Energetikos įstatymo 19 ² straipsnio nuostatų, iš esmės naujos sąvokos nesukuriamos, kartoja 2 punktą, taigi, vertintos kaip perteklinės (išskyrus 3.6 punktą, kuris garantinį elektros energijos tiekėją ir garantinį dujų tiekimą vykdančių skirstymo sistemos operatorių pavadina elektros energijos ir gamtinių dujų tiekėju, šio punkto antras sakinytis tikslintinas pagal Elektros energetikos įstatymo 2 str. 65 d. formuluotę).	Atsižvelgta iš dalies Kadangi Nutarimo projektu tvirtinamame apraše nustatoma dalinio kompensavimo taikymo ir administravimo tvarka, įtvirtinamos su šiais procesais susijusios procedūrinės nuostatos, todėl sąvokos leidžia aiškiau, paprasčiau suprasti siūlomą nustatyti tvarką, atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos Respublikos energetikos įstatyme sąvokos nebuvo įtvirtintos.
3.		5. Turėtų būti pagrįstas tvarkos aprašo 6 punktas ir jo atitiktis Energetikos įstatymo 19 ² straipsnio 2 daliai, nes aprašo 6 punkte nurodoma, kad dalinio kompensavimo dydžiai netaikomi energijos persiuntimo (skirstymo) paslaugos tarifo pastoviai dedamajai ar kitoms energijos dedamosioms, nepriklausančioms nuo persiūsto (paskirstyto) energijos kiekio ir energijos persiuntimo (skirstymo) fakto), nors įstatyme tokio išskyrimo nėra.	Atsižvelgta iš dalies Aprašo 6 punkte siūloma nustatyti, kad dalinio kompensavimo dydžiai netaikomi energijos persiuntimo (skirstymo) paslaugos tarifo pastoviai dedamajai ar kitoms energijos dedamosioms, nepriklausančioms nuo persiūsto (paskirstyto) energijos kiekio ir energijos persiuntimo (skirstymo) fakto). Energetikos įstatymo 19 ² straipsnyje nurodoma, kad dalinį kompensavimą sudaro elektros energijos ir gamtinių dujų papildomos dedamosios kompensavimas ir elektros energijos bei gamtinių dujų tiekimo dalies kompensavimas. Elektros energijos ir gamtinių dujų kaina susideda ir iš kitų dedamųjų, kurios neįvardytos Energetikos įstatyme – persiuntimo (skirstymo) paslaugos tarifo pastovios dedamosios ar kitų energijos dedamųjų, nepriklausančių nuo persiūsto (paskirstyto) energijos kiekio ir energijos persiuntimo (skirstymo) fakto. Vadinasi, kitoms kainos dalims (dedamosioms), kurios

			neįvardintos Energetikos įstatyme, dalinis kompensavimas netaikomas. Tokiu papildomu paaiškinimu Nutarimo projektu tvirtinamo aprašo nuostatomis suteikiama daugiau aiškumo ir jis neprieštaruja Energetikos įstatymo nuostatomis.
4.		<p>6. Pažymėtina, kad įstatymų leidėjas numatė galimybę taikyti energijos kainų dalinį kompensavimą jeigu elektros ir dujų tarifai didėja daugiau kaip 40 procentų, įvertinus valstybės galimybes ir kiek jeigu tokiam finansavimui skirta valstybės biudžeto lėšų. Aprašo 6 punkte nurodoma, kad kompensavimo dydžiai taikomi kiekvienai elektros energijos tarifo ar tarifo plano laiko zonai ir dujų vartotojų kiekvieno pogrupio tarifui ar tarifo planui. Ministerijos teikime nurodoma, kad nustatant minimalią kainos ribą imamas 2022 m. I pusmetį galiojantis 1 laiko zonos visuomeninio elektros energijos tiekimo tarifas (16,7 cnt) ir jis didinamas 40 proc., o tokiu atveju gaunama 23,4 ct suma nebūtų per didelė buitiniams vartotojui ir tokiam vartotojui nereikėtų taikyti kompensavimo. Šie ministerijos siūlymai kelia klausimų:</p> <p>6.1. Pagal viešai prieinamas nepriklausomų bei visuomeninio elektros tiekėjų pasiūlymus ir įvertinant galiojančias nustatytąsias iki 2022 m. liepos 1 d. kainas matyti, kad elektros energijos kainos nepriklausomo tiekėjo nepasirinkusiems vartotojams (o tokių yra daugiau nei pusė visų 2 grupės vartotojų) didėja daugiau nei 100 proc. (pvz. iki 35 ct), taip pat siūlomu daliniu kompensavimu pagal siūlomas nutarimo nuostatas iš esmės galės pasinaudoti tik 1 laiko zonos elektros energijos buitiniai vartotojai ir dviejų laiko zonų vartotojai už dieninę elektros energiją, tačiau už naktinę – ne, kadangi nepaisant to, kad jos kaina didėja apie 100 procentų (pvz. visuomeninio tiekėjo 2022 m. I pusmetį taikyta dviejų laiko zonos kaina nuo 12,4 ct didėja iki 24 ct ir daugiau priklausomai nuo pasirenkamo termino), todėl dėl nutarimu nustatomos minimalios elektros energijos kainos ribos 2 laiko zonų vartotojai negaus kompensacijų už naktinę elektros energiją.</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies</p> <p>Dalinis kompensavimas bus taikomas nepriklausomai nuo pasirinkto elektros energijos tarifo ar tarifo plano laiko zonų, t. y. jeigu buitinis elektros energijos vartotojas moka mažiau, nei nustatyta minimali elektros energijos kainos riba, tai ir dalinis kompensavimas netaikomas. Kainos skaičiavimo padidėjimus paprasčiausia atlikti su 1 laiko zonos visuomeninio tiekėjo tarifu, tam tikrais atvejais, pvz., naktinė zona negaus kompensacijos. Dalinio kompensavimo taikymas ir naktinės zonos tarifui, mažesniai už 24 ct/kWh, darytų schemos įgyvendinimą itin sudėtingą administruoti. Be to, nereikėtų lyginti nepriklausomų tiekėjų taikomos kainos su, pvz., 2022 m. I pusm. taikyta visuomeninio tiekimo kaina, kadangi visuomeninio tiekimo kaina iš esmės yra reguliuojama, o nepriklausomų tiekėjų tiekimo kaina nėra reguliuojama, todėl vertinimas turėtų būti atliekamas ne į tarifus, o į kainų viršutinę ribą. Taip pat pažymėtina, kad absoliučia dauguma atvejų elektros energijos kainos po dalinio kompensavimo buitiniams vartotojams nedidės 100 proc. ir daugiau, minimali elektros energijos kainos riba kaip tik ir nustatoma siekiant tai užtikrinti.</p>
5.		<p>6.2. Vyriausybei siūloma nustatyti gamtinių dujų tiekimo kainos kompensaciją 0,54 Eur/m³ ir šį siūlymą ministerija teikime Vyriausybei motyvuoja tuo, kad toks kompensavimo dydis užtikrintų, kad gamtinių dujų tarifai buitiniams vartotojams nuo 2022 m. liepos 1 d. nedidėtų daugiau kaip 40 proc.</p> <p>Atsižvelgiant į tai ir siekiant nepažeisti asmenų lygiateisiškumo (skirtingų bet tais pačiais požymiais apibrėžtų subjektų lūkesčių), projekto rengėjai turėtų labiau pagrįsti siūlymus Vyriausybei dėl skirtingų siekių, nes gamtinių dujų buitiniams vartotojams siūlomi kompensacijos dydžiai užtikrintų, kad gamtinių dujų kaina buitiniams vartotojams nedidėtų daugiau nei 40 procentų, o elektros energijos buitiniams vartotojams kainų didėjimas su daline kompensacija viršytų ne tik 40 procentų bet ir kai kuriais atvejais kainos didėtų daugiau nei</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies</p> <p>Manytina, kad nebus pažeistas lygiateisiškumo principas, nes elektros energijos tarifai (imant visuomeninio tiekimo reguliuojamus tarifus) didėtų daugiau kaip 40 proc., o gamtinių dujų tarifai po dalinio kompensavimo didėtų apie 40 proc. Vertinant visuomeninio tiekimo kainos didėjimą daugiau kaip 40 proc., visuomeninio tiekimo kaina nustatyta kaip rinkos kaina, t. y. artima nepriklausomų tiekėjų kainai. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad nepriklausomų tiekėjų kaina po pritaikyto dalinio kompensavimo buitiniams vartotojams nedidės 100 proc. ir</p>

		100 procentų.	daugiau.
6.		<p>7. Kadangi pagal įstatymą Vyriausybė, o ne ministerija nustato dalinio kompensavimo taikymo ir administravimo tvarką, siekiant teisinio aiškumo ir tinkamo valstybės išsipareigojimų įvykdymo, aprašo 8 punkte siūlytina nurodyti terminą/ir arba pagrindines nuostatas, kada ir kaip Finansų ministerija perveda valstybės biudžeto lėšas administratoriui.</p>	<p>Neatsižvelgta Kaip nurodyta, tokia tvarka tarp administratoriaus ir Lietuvos Respublikos finansų ministerijos bus nustatyta tarp jų sudaromoje sutartyje. Nutarimo projektu siūlomame tvirtinti apraše pasirinktas toks modelis – Finansų ministerijos ir administratoriaus tarpusavio santykiai, susiję su dalinio kompensavimo administravimu, aptariami sutartyje (tai jų dvišalis santykis), administratoriaus ir tiekėjų tarpusavio santykiai aptariami apraše, nes tai tiesiogiai paliečia tiekėjų veiklą. Toks modelis, kuris yra tinkamas tiek asignavimų valdytojui (Finansų ministerijai), tiek ir administratoriui, buvo suderintas derinimo su institucijomis metu.</p>
7.		<p>8. Aprašo 14 punkte siūloma nustatyti, kad jeigu faktinis suvartojimas mažesnis nei deklaruotas, už perskaičiuotą kiekį buitinis vartotojas atsiskaito perskaičiuojamu laikotarpiu nustatytais kainomis, o už susidariusį kiekio skirtumą buitiniam vartotojui nepagrįstai pritaikytos dalinio kompensavimo lėšos grąžinamos. Iš to seka, kad vartotojas turės sumokėti jau apmokėtas energijos išlaidas iš naujo pagal naujas perskaičiavimo laikotarpiu galiojančias kainas tačiau neaišku, ar tiekėjas jam grąžins anksčiau apmokėtą energijos kainos sumą, jeigu taip – per kiek laiko.</p>	<p>Neatsižvelgta Aprašo objektas yra dalinio kompensavimo administravimas (taikymas) ir jo sugrąžinimas, esant poreikiui. Buitinio vartotojo ir tiekėjo santykiai, susiję su buitinio vartotojo sumokėtomis sumomis už energiją, dėl kurių vėliau įvyko perskaičiavimas, reglamentuoti energetikos ministro tvirtinamose elektros energijos tiekimo ir naudojimo ir (ar) gamtinių dujų tiekimo ir vartojimo taisyklėse.</p>